

Базір Вікторія Богданівна,

курсант 301 н.г навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: **Воробей Олена**

Вячеславівна, професор кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне вторгнення в Україну змусило вносити корективи у різні сфери діяльності, у тому числі у судово-експертну. Особливо важких випробувань зазнали, які працювали у Херсоні, Харкові, Сумах, Чернігові, частинах Запорізької та Миколаївської областей, адже ці території знаходилися під постійними обстрілами. Аналіз практики документування та розслідування воєнних злочинів дозволяє визначити найбільш поширені види експертиз, які призначають слідчі за цією категорією кримінальних проваджень, а вивчення досвіду роботи експертних підрозділів – окреслити типові проблеми щодо організації виконання відповідних експертних досліджень [1, с. 30].

Як відомо, судова експертиза є дослідженням на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду. Судово-експертна діяльність здійснюється на принципах законності, незалежності, об'єктивності і повноти дослідження [2].

За даними Офісу Генерального прокурора України станом на 03.05.2024 року зареєстровано 17 254 злочинів проти національної безпеки (державна зрада, пособництво державі-агресору, диверсія, колабораційна діяльність та інші) та 131 124 злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (пропаганда війни, порушення законів та звичаїв війни, геноцид, найманство, планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни та інші) [3].

Найпоширенішими видами експертиз в умовах воєнного стану на території нашої країни є ті, що стосуються розрахунку збитків,

нанесених внаслідок повномасштабного вторгнення військ РФ. Сьогодні особливо завантажені експерти-будівельники, експерти з товарознавчих досліджень та експерти-економісти. Висновки експертиз є важливим засобом доказування при розслідуванні військових злочинів.

Можна виділити наступні найбільш поширені види експертиз в умовах воєнного стану:

- Експертиза зброї та слідів і обставин її використання
- Військова експертиза
- Інженерно-екологічна експертиза щодо визначення шкоди та збитків, заподіяних доквіллю України
- Будівельно-технічна експертиза
- Інженерно-екологічна експертиза
- Судова товарознавча експертиза
- Судова експертиза матеріалів, речовин та виробів
- Вибухотехнічна експертиза
- Пожежно-технічна експертиза
- Судово-медична експертиза
- Молекулярно-генетична експертиза.

Цей перелік не є вичерпним, але відображає найбільш проблемні та специфічні напрями судово-експертного забезпечення в сучасних умовах.

Слід зазначити певні проблемні питання, що виникають при проведенні судових експертиз в умовах воєнного стану:

1) регулярні перебої з електро-, водо-, теплопостачанням в експертних установах, що ускладнює чи взагалі унеможливорює доступ експертів до технічних засобів, необхідних для проведення експертиз;

2) ускладнення роботи транспорту, що позначається на процесі транспортування речових доказів до експертних установ тощо;

3) нерідко зустрічається небажання потерпілих брати участь у слідчих діях, відмова від проведення слідчого експерименту за їх участі та подальшого призначення судово-медичної експертизи у зв'язку з потенційним ризиком для їх життя і здоров'я [4, с. 225];

4) складність організації та проведення молекулярно-генетичних досліджень через відсутність в Україні бази даних ДНК військовослужбовців;

5) при проведенні вибухотехнічних досліджень з метою встановлення типу артилерійських боеприпасів, які застосовувались для обстрілу цивільної інфраструктури, заважає неякісне вилучення залишків відповідних снарядів (не завжди надають інформативні

залишки, а за дрібними уламками без маркування вирішити відповідне завдання майже неможливо).

Таким чином, у реаліях сьогодення перед судовими експертами постають нові завдання, що потребують вирішення. Слід зазначити, що зараз значно збільшилась потреба у проведенні судових експертиз при розслідуванні воєнних злочинів. Особливо це є актуальним для галузей ДНК-аналізу, криміналістичної вибухотехніки, судової балістики, дослідження цифрових доказів, матеріалознавства та інженерних наук. Забезпечення якості таких досліджень зумовлюється наявністю у слідчих і прокурорів знань щодо можливостей відповідних експертиз, а також грамотним проведенням процесуальних дій із залученням відповідних спеціалістів, своєчасним одержанням консультативної допомоги на початковому етапі розслідування [1, с. 31].

Список використаних джерел

1. Степанюк Р.Л. Судові експертизи під час розслідування воєнних злочинів. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи* : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 25 листоп. 2022 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 30–32. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ksm/2023/mater_konf_251122.pdf.

2. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 року № 4038-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.

3. ОФІС ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennyata-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.

4. Бутович О.І., Кисельов В.М., Особливості призначення та проведення судових експертиз в умовах воєнного стану. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2 (101), ч. 2. С. 224–230. URL: <https://doi.org/10.32631/v.2023.2.51>.

Басалкевич Ярослав Володимирович,
здобувач вищої освіти бакалавр
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Антошук Андрій
Олександрович**, кандидат юридичних наук,
доцент, завідувач кафедри криміналістики
та судової медицини, Національної академії
внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ДРОНІВ ДЛЯ ФІКСАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ